

Пуковник јединица везе **БУДЕ БОГДАНОВИЋ**

ОСВРТ НА ЧЛАНАК „УТИЦАЈ НУКЛЕАРНОГ ОРУЖЈА НА ОРГАНИЗАЦИЈУ КОМАНДНОГ МЕСТА И ВЕЗУ“

У чланку под горњим насловом аутор¹⁾ је покренуо једно важно питање чије правилно решење захтева свестрану дискусију. Износећи аргументе због којих су неприхватљива поједина мишљења о начину обезбеђења КМ од дејства нуклеарног оружја, на која се наилази у литератури (деконцентрација органа команде, издвајање штаба артиљерије, итд.) аутор је изнео и свој предлог (о деоби КМ и организовању командовања са КМ и РКМ и укидању П дела команде). Прихватајући у начелу изнети предлог желели бисмо да се осврнемо на неке ставове и укажемо на још неке проблеме из оквира овог питања, износећи уједно и своје мишљење о најцелесходнијем начину њиховог решења.

Организација командовања и ешелонирање КМ тактичких јединица. — У свом разматрању аутор се углавном задржао на оперативним и вишим тактичким јединицама, а питање организације командовања и ешелонирања КМ и ЦВ у нижим тактичким јединицама није додиривао, па ћемо се зато на њега осврнути. Већина писаца сматра да сами штабови нижих тактичких јединица (батаљона и пука), начелно, неће претстављати рентабилан атомски циљ. Њихово издвајање (на 3—5 км колико је потребно да не буду захваћени истом атомском експлозијом) у великој би мери отежало непосредно командовање јединицом. Поред тога, штабове ових јединица би било врло тешко издвојити од осталих елемената борбеног поретка, поред осталог, и због потребе за брзим и честим премештањем, како појединих делова борбеног поретка тако и њих самих односно целог КМ. Према томе, и штабови нижих тактичких јединица могли би претстављати рентабилан атомски циљ, начелно, само заједно са појединим елементима борбеног поретка јединице. Поред тога, они су, у односу на штабове оперативних јединица, знатно слабијег састава те их је зато релативно лако заштитити одговарајућим мерама противатомске заштите. И најзад, с обзиром на слабији састав, подела органа штаба и елемената командовања нижих тактичких јединица штетно би се одразила на брзину доношења одлуке и успешно и

¹⁾ Потпуковник јединица везе Антун Пешут: „Утицај нуклеарног оружја на организацију командног места и везу“, *Војно дело* бр. 1—2/1957, стр. 59.

брзо руковођење врло динамичним борбеним дејствима ових јединица. На основу изнетог сматрамо да деоба и ешелонирање штабова нижих тактичких јединица, ради заштите од дејства нуклеарног оружја, начелно неће долазити у обзир.

Издајање ЦВ од КМ оперативних јединица. — Поред КМ у целини и штабови оперативних јединица, с обзиром на њихов састав и улогу у руковођењу операцијама, претстављају рентабилан атомски циљ. Стога, не само распоред КМ у оквиру борбеног поретка јединице, већ и размештај штаба треба прилагодити захтеву за заштитом од дејства нуклеарног оружја. Но, поред штаба, један од важних елемената КМ претставља и центар везе (ЦВ), који код оперативних јединица може сам претстављати рентабилан атомски циљ. Према томе, констатацију у чланку потпуковика Пешута, да КМ оперативних јединица претстављају врло рентабилне циљеве за дејство нуклеарним оружјем, требало би допунити тако да се, не само КМ као целина, него чак и његови поједини елементи могу сматрати рентабилним атомским циљевима.

Ако се има у виду, с једне стране, да центар везе оперативних јединица организује и успоставља јединица састава и јачине најмање једног батаљона везе (а код виших оперативних јединица јачине и једног пука), а, са друге, да ЦВ као саставни део КМ претставља један од његових важних елемената који има задатак да обезбеди сигурно и непрекидно командовање, онда се, по нашем мишљењу, може без претеривања закључити да и сам ЦВ као елеменат КМ оперативних јединица, претставља рентабилан атомски циљ. Због тога се може поставити питање: које организациске, техничке и друге мере треба предузети да се спречи да једна атомска бомба одједном не уништи два рентабилна циља: ЦВ и штаб оперативне јединице.

Поред просторног раздвајања КМ и РКМ (са одговарајућим деловима штаба), како је то изнето у чланку потпуковника Пешута, ми сматрамо да би и центре везе требало одвојити од одговарајућих КМ (главног и резервног), чиме би се у још већој мери смањила рентабилност циљева који могу бити уништени једном атомском бомбом.

Ако би удаљеност РКМ од КМ била око 6—8 км, онда би се ЦВ могао поставити између њих. Са тако постављеног ЦВ би се један део канала везе могао оријентисати на КМ, а други на РКМ. Но, поред тога, између КМ и РКМ потребно је обезбедити довољан број непосредних канала везе. Најзад, на растојању 3 до 4 км и у страну од КМ, а исто толико и од РКМ, могао би се поставити РЦВ, са кога би опет један број канала везе био оријентисан на КМ, а други на РКМ. Број и врста ових канала везе зависили би од тога како су органи за командовање и снабдевање размештени и какви се, према томе, задаци постављају пред техничко уређење и каналност веза.

По нашем мишљењу, овако распоређени КМ, РКМ, ЦВ и РЦВ не би по својој техничкој организацији и уређењу требали да се много разликују. Напротив, они би требали да се узајамно допуњују

и једни другима чине логичну резерву, а сви скупа једну целину која би дејствовала подједнако и стално изузев при премештању.

Најзад, издвајањем ЦВ из састава КМ постигла би се још једна предност у погледу безбедности органа за командовање. Наиме, познато је да непријатељ најчешће открива КМ у оквиру борбеног поретка јединице гониометрисањем јаким радиостаница, постављених у близини КМ. Издвајањем ЦВ од КМ могло би се гониометрисањем утврдити само место ЦВ, али не и КМ, а тиме би се много допринело безбедности руководећег органа у борби.

Место II дела команде оперативних јединица. — КМ и ЦВ II дела команде досада су се обично размештали на одређеном отстојању иза КМ. Везе са борбеним јединицама за потребе II дела команде биле су искључиво оријентисане на оне које су ишле са КМ према потчињеним јединицама, па чак и кад се радило о правцима према позадинским јединицама и установама потчињених јединица. На тај начин су везе од КМ II дела команде до КМ претстављале „уско грло“. Међутим, ако би се КМ II дела команде примакло унапред (на отстојање од 5 до 10 км), онда би се на рачун смањеног отстојања могла повећати каналност везе, а тиме у извесној мери проширити ово „уско грло“. Ако ствари тако стоје, онда се може поставити питање: да ли је заиста потребно толико одвајати II део команде и тиме му отежавати рад? Ово тим пре што се гро службене кореспонденције у току борбе ионако одвија преко техничких средстава везе, те се штабови морају размештати онако како би најбоље могли користити расположива техничка средства везе.

У чланку потпуковника Пешута предлаже се укидање II дела команде и упућивање његових органа у састав команди на КМ и РКМ. И ми сматрамо да посебно организовање II дела команде и његовог ЦВ нема оправдања. По нашем мишљењу, један део органа II дела команде могао би се распоредити на КМ (или на РКМ), а други у рејону базе. На тај начин би онај орган за руковођење снабдевањем и збрињавањем (на пример, материјално планско одељење са претставницима санитетске, интендантске и техничке службе) који би се налазио на КМ (или РКМ) имао непосреднију и бољу везу са позадинским јединицама и установама потчињених јединица, док би органи који би се разместили у рејону базе имали бољу и сигурнију везу са управом базе као и са осталим јединицама и установама из састава базе.

У случају овакве организације рада штаба и размештаја елемената командовања, постојеће снаге и средства везе, по нашем мишљењу, боље би се и рационалније искористили, а команда јединице (нарочито органи позадине) имала би везу са потчињенима по више канала и непосредно. На тај начин би се огарантовала и сигурнија и бржа кореспонденција у току динамике боја, што је досада претстављало приличан проблем.